

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

14 avril 2023

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi du 29 avril 1999
relative à l'organisation du marché de
l'électricité, en ce qui concerne l'instauration
d'une norme sur les pompes à chaleur**

Rapport

fait au nom de la commission
de l'Énergie, de l'Environnement et
du Climat
par

Mme **Marianne Verhaert** et
M. **Kurt Ravyts**

Sommaire**Pages**

I. Procédure	3
II. Exposé introductif.....	3
III. Discussion générale.....	4
IV. Votes.....	11
Annexes	13

Voir:

Doc 55 **2828/ (2021/2022)**:

001: Proposition de loi de M. Verduyckt.
002 et 003: Amendements.

Voir aussi:

005: Texte adopté par la commission.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

14 april 2023

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wet van 29 april 1999
betreffende de organisatie
van de elektriciteitsmarkt wat de invoering
van een warmtepompnorm betreft**

Verslag

namens de commissie
voor Energie, Leefmilieu en
Klimaat
uitgebracht door
mevrouw **Marianne Verhaert** en
de heer **Kurt Ravyts**

Inhoud**Blz.**

I. Procedure	3
II. Inleidende uiteenzetting	3
III. Algemene bespreking.....	4
IV. Stemmingen	11
Bijlagen.....	13

Zie:

Doc 55 **2828/ (2021/2022)**:

001: Wetsvoorstel van de heer Verduyckt.
002 en 003: Amendementen.

Zie ook:

005: Tekst aangenomen door de commissie.

09336

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Christian Leysen

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Wouter Raskin, Yoleen Van Camp, Bert Wollants
Ecolo-Groen PS	Séverine de Laveleye, Kim Buyst, Barbara Creemers Malik Ben Achour, Mélissa Hanus, Daniel Senesael
VB	Kurt Ravyts, Reccino Van Lommel
MR	Mathieu Bihet, Marie-Christine Marghem
cd&v	Nawal Farih
PVDA-PTB	Thierry Warmoes
Open Vld	Christian Leysen
Vooruit	Kris Verduyck

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Sigrid Goethals, Tomas Roggeman, Anneleen Van Bossuyt, Kristien Van Vaerenbergh
Julie Chanson, Samuel Cogolati, Wouter De Vriendt, Albert Vicaire
Chanelle Bonaventure, Christophe Lacroix, Patrick Prévot, Laurence Zanchetta
Ortwin Depoortere, Nathalie Dewulf, Erik Gilissen
Michel De Maegd, Philippe Goffin, Benoît Piedboeuf
Jan Briers, Leen Dierick
Greet Daems, Raoul Hedeboom
Marianne Verhaert, Kathleen Verhelst
Vicky Reynaert, Joris Vandenbroucke

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

Les Engagés	Georges Dallemagne
-------------	--------------------

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné cette proposition de loi au cours de ses réunions des 20 septembre et 13 décembre 2022, et du 28 mars 2023.

I. — PROCÉDURE

Au cours de sa réunion du 20 septembre 2022, la commission a décidé de solliciter des avis écrits aux personnes et organisations suivantes:

- la ministre de l'Énergie;
- la CREG;
- l'Association pour les Techniques Thermiques en Belgique (ATTB);
- Testachats.

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

M. Kris Verduyckt (Vooruit), auteur de la proposition de loi, rappelle tout d'abord le contexte actuel de crise énergétique, lequel est lié à la guerre en Ukraine, mais souligne que ce contexte ne doit pas faire oublier qu'il y a également une crise climatique. Il en résulte qu'il faut progressivement sortir de la dépendance aux énergies fossiles. C'est la raison pour laquelle de nombreux gouvernements essaient d'inciter les citoyens à électrifier leurs déplacements et leur chauffage. Les pompes à chaleurs sont précisément une technologie qui rend possible l'électrification du chauffage. Il s'agit d'une technologie prometteuse, mais qui nécessite des investissements importants. L'intervenant constate que cette technologie s'améliore et est aussi disponible sous plusieurs formes, notamment hybrides.

Pour les experts, il est clair que la technologie des pompes à chaleur peut avoir un impact significatif sur l'empreinte écologique de la société. Il serait donc bien que les citoyens l'adoptent. Le problème, certainement avant l'augmentation des prix du gaz, est que les prix de l'électricité n'étaient pas proportionnés par rapport aux prix des énergies fossiles. Il y a en réalité beaucoup plus de taxes et d'autres prélèvements sur l'électricité que sur les énergies fossiles. Il est donc indispensable que les autorités publiques veillent à un meilleur équilibre. C'est de là que vient l'idée d'une norme sur les pompes à chaleur. En mettant au point un instrument de mesure approprié, il serait possible pour les autorités

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 20 september en 13 december 2022 en van 28 maart 2023.

I. — PROCEDURE

Tijdens haar vergadering van 20 september 2022 heeft de commissie beslist het schriftelijk advies in te winnen van de volgende personen en organisaties:

- de minister van Energie;
- de CREG;
- de Associatie voor de Thermische Technieken in België (ATTB);
- Test Aankoop.

II. — INLEIDENDE UITEENZETTING

De heer Kris Verduyckt (Vooruit), indiener van het wetsvoorstel, herinnert in de eerste plaats aan de huidige energiecrisis, die mee door de oorlog in Oekraïne kan worden verklaard, maar dat mag ons volgens hem niet blind maken voor de klimaatcrisis. We moeten dan ook geleidelijk aan onze afhankelijkheid van fossiele energiebronnen terugschroeven. Daarom wordt in veel landen getracht burgers ertoe aan te zetten te kiezen voor elektrische vervoersmiddelen en verwarmingsbronnen. Warmtepomptechnologie maakt het mogelijk woningen elektrisch te verwarmen. Maar hoe veelbelovend ze ook is, er dient zwaar in te worden geïnvesteerd. De spreker stelt vast dat die technologie almaar beter wordt en in meerdere, met name hybride vormen beschikbaar is.

Voor de deskundigen lijkt het geen twijfel dat warmtepomptechnologie de ecologische voetafdruk van de samenleving fors kan verkleinen. Het zou bijgevolg goed zijn mocht de burger die technologie omarmen. Het probleem – zeker voordat de gasprijzen de hoogte in gingen – was dat de elektriciteitsprijzen niet in verhouding stonden tot die van fossiele energiebronnen. Op elektriciteit worden in de praktijk immers veel meer taksen en andere heffingen toegepast dan op fossiele energiebronnen. De overheid moet dus een beter evenwicht tot stand brengen; vandaar het idee van een warmtepompnorm. Door een geschikt meetinstrument te ontwikkelen, kan een overheid erover waken dat wie

publiques de vérifier que les citoyens qui investissent dans une pompe à chaleur aient bien la garantie que cet investissement sera profitable.

Il est exact que le problème n'est plus aussi prégnant dans le contexte actuel de prix élevés. Mais, vu tout ce qui est entrepris tant au niveau national qu'au niveau européen pour baisser les prix, il est permis d'espérer que les prix retrouveront à l'avenir un niveau plus normal. Il serait bon que, à ce moment-là, les autorités publiques puissent veiller à un meilleur équilibre, voire faire en sorte que l'électricité soit plus intéressante que les énergies fossiles. C'est le cas aux Pays-Bas où il y a d'ailleurs cinq fois plus de pompes à chaleur installées qu'en Belgique.

La proposition de loi vise à mettre en place, à côté de la norme énergétique dont on dispose déjà, une norme sur les pompes à chaleur. Concrètement, il serait demandé à la CREG de réaliser, pour le 15 mai de chaque année, une étude sur le rapport entre le coût du chauffage de bâtiments et de la production d'eau chaude sanitaire au moyen, d'une part, de différents types de pompes à chaleur, et, d'autre part, de sources d'énergie fossile. Si cette étude révèle que ce rapport évolue défavorablement, la CREG pourrait, en ce qui concerne les éléments de coût de la facture d'électricité qui relèvent de la compétence fédérale, formuler des propositions d'intervention au ministre compétent. Cela permettrait de développer une politique énergétique de long terme, notamment pour les investissements que les citoyens réalisent dans leurs habitations.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Réunion du 20 septembre 2022

1. Questions et observations des membres

M. Bert Wollants (N-VA) estime qu'il s'agit d'une proposition intéressante, mais s'interroge sur un certain nombre d'aspects. Ce rapport peut être intéressant pour orienter le choix vers certaines technologies. Mais, il est possible d'améliorer ce rapport de deux manières différentes. La première consiste à rendre l'électricité moins chère. La seconde consiste à rendre le gaz plus cher. Au Pays-Bas, c'est la deuxième option qui a été choisie, puisque le gaz y est environ deux fois plus cher qu'en Belgique. Dans un tel contexte, il est évident qu'il est intéressant d'investir dans une pompe à chaleur. Or, la ministre de l'Énergie elle-même a admis qu'elle ne disposait pas des compétences pour faire baisser les prix

in een warmtepomp investeert, de zekerheid krijgt dat die investering wel degelijk zal renderen.

Het klopt dat het hierboven aangehaalde problematische prijsverschil niet meer zo acuut is nu alles duur is geworden. Gelet op de zowel nationale als Europese initiatieven om de prijzen te doen dalen, is echter de hoop gewettigd dat de prijzen in de toekomst opnieuw min of meer normaal zullen worden. Het zou goed zijn mochten de overheden op dat moment kunnen zorgen voor een beter evenwicht tussen de prijs van elektriciteit en die van fossiele energiebronnen, waarbij elektriciteit idealiter de interessantste optie wordt. Dat is nu reeds het geval in Nederland, waar er vijf keer meer warmtepompen dan in België zijn geïnstalleerd.

Het wetsvoorstel beoogt de invoering van een warmtepompnorm, als aanvulling op de al bestaande energienorm. Concreet zou aan de CREG worden gevraagd om jaarlijks tegen 15 mei onderzoek te doen naar het verschil in kostprijs tussen warmtepomptypes en fossiele energiebronnen om woningen te verwarmen en sanitair warm water te produceren. Indien die verhouding volgens de studie ongunstig evolueert, zou de CREG voor de kostprijsbestanddelen van de elektriciteitsfactuur waarvoor de federale overheid bevoegd is, de bevoegde minister ter zake voorstellen kunnen aanreiken. Op die manier zou een langetermijnenergiebeleid kunnen worden ontwikkeld, met name voor de investeringen die de burger aan de eigen woning doet.

III. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vergadering van 20 september 2022

1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Bert Wollants (N-VA) vindt het een interessant wetsvoorstel, hoewel hij bij sommige aspecten ervan kanttekeningen plaatst. Onderzoek naar de kostprijsverhouding kan interessant zijn om mensen naar bepaalde technologieën toe te leiden. Die verhouding kan echter ook op twee andere manieren worden verbeterd: de eerste bestaat erin elektriciteit minder duur te maken; bij de tweede wordt gas duurder gemaakt. Nederland heeft gekozen voor het tweede. Gas is daar nu ongeveer dubbel zo duur als in België. Dan is investeren in een warmtepomp vanzelfsprekend interessant. Nu, de minister van Energie heeft zelf toegegeven dat ze niet over de bevoegdheden beschikt om de elektriciteitsprijs te doen

de l'électricité. L'autre option consiste à rendre le prix du gaz plus cher, mais l'intervenant n'y est pas favorable.

Par ailleurs, dès lors que l'eau chaude sanitaire est aussi concernée, ne faudrait-il pas élargir le champ d'application à d'autres technologies renouvelables ou pauvres en carbone, tels que les chauffe-eau solaires. La proposition de loi gagnerait à être formulée de manière plus neutre sur le plan technologique.

M. Wollants suggère de demander des avis écrits au secteur ainsi qu'aux organisations de consommateurs.

Mme Kim Buyst (Ecolo-Groen) déclare que toute mesure qui apporte plus d'indépendance énergétique mérite d'être examinée. Elle soutient la demande d'avis écrits et suggère de solliciter celui de la ministre de l'Énergie.

Mme Mélissa Hanus (PS) indique que cette proposition est intéressante car elle vise à encourager l'utilisation de pompes à chaleur qui sont avantageuses tant d'un point de vue climatique qu'économique. Néanmoins, vu les questions qui restent en suspens, elle soutient la demande d'avis écrits.

M. Kurt Ravyts (VB) déclare qu'en ces temps de crise énergétique, il faut effectivement trouver un équilibre entre les préoccupations climatiques et celles de la dépendance aux énergies fossiles.

Sur le fond, il ne voit pas d'inconvénient à ce que des calculs et une comparaison soient effectués. En revanche, il n'est pas forcément d'accord avec l'idée d'intervenir s'il résulte de ces calculs et de cette comparaison que l'évolution des prix est néfaste pour les investisseurs dans les pompes à chaleur. En effet, il ne faudrait pas que le gaz qui est utilisé par une majorité des citoyens pour se chauffer et pour leur eau chaude sanitaire devienne plus cher, comme c'est le cas aux Pays-Bas.

En pratique, il apparaît que l'installation d'une pompe à chaleur implique d'isoler son logement, d'installer un chauffage par le sol et, idéalement, l'installation de panneaux solaires et de batteries. Si on additionne la pompe à chaleur, les panneaux solaires et une batterie, on arrive à un montant de plus de 25.000 euros. Cela ne tient en outre pas compte du fait que la rénovation de logements qui ont une vingtaine d'années et qui ne disposent pas de chauffage par le sol est extrêmement onéreuse. De très nombreuses personnes ne peuvent pas payer ça, même avec les subsides octroyés par

dalen. Dan rest enkel de mogelijkheid om gas duurder te maken; de spreker is daar echter geen voorstander van.

Aangezien ook sanitair warm water in het vizier ligt, rijst de vraag of het toepassingsgebied van het wetsvoorstel niet moet worden uitgebreid tot andere hernieuwbare of koolstofarme technologieën, zoals zonneboilers. Het wetsvoorstel zou een groter verschil kunnen maken mocht het, wat de technologieën betreft, neutraler worden geformuleerd.

De heer Wollants stelt voor om het schriftelijk advies in te winnen van de sector en de consumentenorganisaties.

Mevrouw Kim Buyst (Ecolo-Groen) verklaart dat elke maatregel die ons energieonafhankelijker maakt het onderzoeken waard is. Ze schaart zich achter de vraag naar schriftelijke adviezen en stelt voor ook dat van de minister van Energie in te winnen.

Mevrouw Mélissa Hanus (PS) stipt aan dat dit wetsvoorstel interessant is omdat het beoogt het gebruik van klimaatvriendelijke en economisch voordelige warmtepompen aan te moedigen. Gezien de nog onbeantwoorde vragen is ook zij voorstander van de aangehaalde schriftelijke adviezen.

De heer Kurts Ravyts (VB) zegt dat in deze tijden van energiecrisis inderdaad een evenwicht moet worden gevonden tussen de bezorgdheden over het klimaat en over de afhankelijkheid van fossiele energie.

Inhoudelijk heeft hij niets tegen berekeningen en een kostprijsvergelijking. Hij is daarentegen niet helemaal akkoord met het idee om in te grijpen als uit die berekeningen en vergelijking zou blijken dat de kostprijsevolutie in het nadeel is van wie in een warmtepomp investeert. De meeste burgers gebruiken gas voor verwarming en sanitair warm water; het is uit den boze dat, zoals in Nederland, gas voor hen duurder zou worden.

In de praktijk blijkt de installatie van een warmtepomp gepaard te gaan met woningisolatie, met vloerverwarming en idealiter met zonnepanelen en thuisbatterijen. De warmtepomp, de zonnepanelen en de thuisbatterij samengeteld, levert een prijskaartje op van meer dan 25.000 euro. Dan wordt er niet eens rekening mee gehouden dat het extreem duur is om woningen vanaf ongeveer twintig jaar oud zonder vloerverwarming te renoveren. De meeste mensen kunnen dat niet betalen, zelfs niet met subsidies van de Vlaamse overheid. De heer Ravyts begrijpt dat normen worden opgelegd

le gouvernement flamand. M. Ravyts comprend qu'on impose des normes pour les logements neufs, mais invite à être plus réaliste lorsqu'on parle de rénovation énergétique de logements existants.

Mme Leen Dierick (cd&v) partage l'avis de M. Verduyckt que les pompes à chaleur présentent de nombreux avantages, mais elle constate que le coût demeure un obstacle. Elle signale que ce sont les Régions qui sont compétentes pour rendre les pompes à chaleur plus abordables.

Sur le fond, l'intervenante estime que la proposition de loi pose question sur plusieurs aspects. Elle n'est notamment pas neutre sur le plan technologique. Ne faudrait-il pas élargir le champ d'application? Par ailleurs, la tâche d'élaborer une telle norme sur les pompes à chaleur ressortit-elle bien aux compétences de la CREG? Ne s'agit-il pas plutôt d'une compétence des régulateurs régionaux? Elle soutient donc la demande d'avis écrits à la ministre de l'Énergie et à la CREG.

Mme Greet Daems (PVDA-PTB) indique que si cette proposition devait conduire à une baisse des accises, son groupe la soutiendrait, mais pas si elle devait conduire à un déplacement des accises de l'électricité vers le gaz, ce qui rendrait le gaz plus cher. Elle soutient la demande d'avis écrits.

M. Christian Leysen (Open Vld) estime, quant à lui, qu'il ne faut pas rendre les choses plus complexes qu'elles ne le sont déjà.

2. Réponses

M. Kris Verduyckt (Vooruit), auteur de la proposition de loi, répond à Mme Dierick qu'il s'agit d'une matière qui se trouve à cheval entre les compétences fédérales et régionales. C'est la raison pour laquelle la proposition précise que cette tâche serait confiée à la CREG, "en coopération avec les régulateurs régionaux de l'énergie". Vu que les Régions prennent des mesures incitatives pour les pompes à chaleur, il est probable qu'elles seront elle-même demandeuses qu'une telle norme existe.

L'intervenant précise qu'il n'est pas pour une augmentation des prix du gaz. Il constate simplement qu'il y a actuellement beaucoup plus de suppléments sur la facture d'électricité que sur la facture de gaz. Une possibilité est effectivement de supprimer certains suppléments de la facture d'électricité. Il est aussi possible d'ajouter des suppléments aux factures de gaz. Mais tel n'est pas l'objet de la proposition de loi. Cela dépend de ce que les politiques décideront de faire ou non, sur la base des informations qu'ils recevront. Il ne faut pas avoir peur de recevoir de l'information.

pour nouvelles maisons, mais prône le réalisme en ce qui concerne la rénovation énergétique des maisons existantes.

Mevrouw Leen Dierick (cd&v) deelt de mening van de heer Verduyckt dat warmtepompen veel voordelen bieden, maar ze merkt op dat de kosten ervan een drempel blijven. Ze stipt aan dat het onder de bevoegdheid van de gewesten valt om warmtepompen betaalbaarder te maken.

Inhoudelijk vindt de sprekerster dat het wetsvoorstel meerdere vragen doet rijzen. Zo is het niet neutraal wat de technologieën betreft. Moet het toepassingsgebied niet worden uitgebreid? Is het overigens wel de taak van de CREG om een dergelijke warmtepompnorm uit te werken? Zijn de gewestregulators niet veeleer bevoegd? Ze steunt dus het verzoek om het schriftelijk advies in te winnen van de minister van Energie en van de CREG.

Mevrouw Greet Daems (PVDA-PTB) stipt aan dat haar fractie dit voorstel steunt als het ertoe leidt dat de accijnzen dalen, maar niet als de accijnzen op elektriciteit louter zouden worden verschoven naar die op gas, waardoor gas duurder zou worden. Ook zij stemt in met de vraag naar schriftelijke adviezen.

De heer Christian Leysen (Open Vld) vindt dat de zaken niet complexer moeten worden gemaakt dan ze al zijn.

2. Antwoorden

De heer Kris Verduyckt (Vooruit), indiener van het wetsvoorstel, antwoordt mevrouw Dierick dat deze aan gelegenheid raakvlakken heeft met zowel de federale als de gewestelijke bevoegdheden. Om die reden preciseert het wetsvoorstel dat die opdracht wordt toevertrouwd aan de CREG, "in samenwerking met de gewestelijke energieregulators". Aangezien de gewesten stimulerende maatregelen voor warmtepompen nemen, zullen ze wellicht zelf vragende partij voor een dergelijke norm zijn.

De spreker preciseert dat hij er niet voor gewonnen is de gasprijzen te verhogen. Hij stelt gewoon vast dat er momenteel veel meer toeslagen op de elektriciteitsrekening staan dan op de gasrekening. Bepaalde toeslagen zouden inderdaad van de elektriciteitsrekening kunnen worden gehaald. Omgekeerd kunnen aan de gasfactuur toeslagen worden toegevoegd. Zulks is echter niet de strekking van dit wetsvoorstel. Een en ander hangt af van dat waartoe de beleidsmakers al dan niet zullen beslissen op basis van de informatie die ze zullen krijgen. Informatie kan in elk geval nooit kwaad.

B. Réunion du 13 décembre 2022

1. Intervention de l'auteur

M. Kris Verduyckt (Vooruit), auteur de la proposition de loi, constate que tant l'avis de l'ATTP que celui de la ministre de l'Énergie sont positifs.

La CREG estime, quant à elle, que l'idée d'une norme sur les pompes à chaleur est bonne, mais qu'il serait préférable d'intégrer cette analyse dans la norme énergétique existante. Elle propose aussi d'élargir l'analyse à d'autres techniques durables de chauffage.

M. Verduyckt indique que, sur la base de ces avis, il préparera des amendements.

2. Questions et observations des membres

M. Bert Wollants (N-VA) demande à M. Verduyckt si l'analyse de la CREG devra aussi porter sur les pompes à chaleur industrielles évoquées dans l'avis de la ministre de l'Énergie.

M. Kurt Ravyts (VB) constate que l'avis de la ministre de l'Énergie et celui de la CREG se complètent mutuellement. Ces avis plaident pour une intégration de la norme sur les pompes à chaleur dans la norme énergétique existante. L'intervenant se joint à la question de M. Wollants sur l'élargissement du champ d'application aux pompes à chaleur industrielles, comme le propose la ministre de l'Énergie.

M. Thierry Warmoes (PVDA-PTB) souligne que son groupe souhaite soutenir le déploiement massif des pompes à chaleur. L'électrification de la demande en chauffage est une étape importante de la transition énergétique. La question est toutefois de savoir comment y parvenir. La plupart des ménages ne peuvent pas se payer une pompe à chaleur, ni une rénovation en profondeur. C'est pourquoi l'intervenant prône un changement de perspective: des investissements publics sont nécessaires et les autorités doivent, par le régime du tiers payant, aider les ménages à isoler leurs logements et à installer une pompe à chaleur.

Le groupe PVDA-PTB ne croit pas que la transition énergétique puisse être réalisée d'une manière socialement juste en augmentant et en réorientant les accises. Or, c'est exactement ce que le gouvernement prévoit de faire avec la réduction de la TVA: il s'agira de la compenser par une augmentation des accises, afin d'"inciter" les ménages à investir dans une pompe à chaleur. Cependant, cela ne tient absolument pas compte de la réalité sociale de nombreuses personnes.

B. Vergadering van 13 december 2022

1. Betoog van de indiener

De heer Kris Verduyckt (Vooruit), indiener van het wetsvoorstel, stelt vast dat zowel het advies van de ATTB als dat van de minister van Energie positief is.

De CREG vindt een warmtepompnorm een goed idee, maar ziet die liever opgenomen in de bestaande energienorm. Ze stelt ook voor om de analyse uit te breiden naar andere duurzame verwarmingstechnieken.

De heer Verduyckt geeft aan dat hij op basis van deze adviezen amendementen zal voorbereiden.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Bert Wollants (N-VA) vraagt de heer Verduyckt of de analyse van de CREG ook van toepassing zal zijn op de industriële warmtepompen die in het advies van de minister van Energie worden aangehaald.

De heer Kurt Ravyts (VB) stelt vast dat het advies van de minister van Energie en dat van de CREG elkaar aanvullen. Die adviezen pleiten ervoor de warmtepompnorm op te nemen in de bestaande energienorm. De spreker sluit zich aan bij de vraag van de heer Wollants over de uitbreiding van het toepassingsgebied naar industriële warmtepompen, zoals de minister van Energie voorstelt.

De heer Thierry Warmoes (PVDA-PTB) geeft aan dat zijn fractie de massale uitrol van warmtepompen wil steunen. Het elektrificeren van de verwarmingsvraag is een belangrijke stap in de energietransitie. De vraag is echter hoe dit moet gebeuren. Voor de meeste mensen is een warmtepomp onbetaalbaar. Dat is ook het geval voor een grondige renovatie. Daarom roept de spreker op tot een switch: er is nood aan publieke investeringen en de overheid moet, via derdebetalersregelingen, mensen helpen hun woning te isoleren en een warmtepomp te installeren.

De PVDA-PTB-fractie gelooft niet dat de energietransitie kan worden gerealiseerd op een sociaal rechtvaardige manier, via het verhogen en sturen met accijnzen. Dit is echter exact wat de regering van plan is met de btw-verlaging: deze zal worden gecompenseerd door een accijnsverhoging, om zo mensen "aan te sporen" om te investeren in een warmtepomp. Dit gaat echter volledig voorbij aan de sociale realiteit van veel mensen.

La proposition de loi à l'examen demande la réalisation d'une étude annuelle sur la rentabilité des pompes à chaleur, par analogie avec la norme énergétique. En soi, le groupe PVDA-PTB n'est pas opposé à la réalisation d'études, mais la question se pose de savoir à quoi serviront les résultats de ces analyses. Si la proposition à l'examen conduit à une réduction générale des accises, c'est-à-dire à une réduction des accises sur l'électricité sans que celles sur le gaz naturel augmentent, l'intervenant la soutiendra. En revanche, si elle entraîne un déplacement des accises sur l'électricité vers les accises sur le gaz naturel, ce qui augmenterait encore le prix du gaz, l'intervenant ne la soutiendra pas.

3. Réponses

M. Kris Verduyckt (Vooruit), auteur de la proposition de loi, répond qu'à l'article 3, § 3, de sa proposition de loi, il est fait référence à "la rentabilité des différents types de pompes à chaleur". C'est la raison pour laquelle la ministre a suggéré d'inclure les pompes à chaleur industrielles dans le champ d'application. L'intervenant indique cependant qu'il compte supprimer cette référence aux différents types de pompes à chaleur, de sorte que le champ d'application ne sera pas élargi aux pompes à chaleur industrielles.

L'intervenant ajoute, à l'attention de M. Warmoes, que l'objet de cette proposition de loi n'est pas de baisser directement le montant à investir dans une pompe à chaleur, mais la sécurité que les autorités publiques peuvent offrir aux gens qui réalisent cet investissement. Aujourd'hui, vu les prix élevés du gaz, il est devenu intéressant de faire cet investissement. Mais, cela pourrait changer à l'avenir. Par ailleurs, cette norme n'est qu'une information transmise aux politiques, qui devront ensuite décider quoi en faire.

C. Réunion du 13 décembre 2022

1. Intervention de l'auteur

M. Kris Verduyckt (Vooruit), auteur de la proposition de loi, précise les points qui, pour lui, doivent être les fers de lance du débat sur l'énergie: une politique à long terme et la création d'un cadre approprié. La Belgique est historiquement à la traîne en ce qui concerne le rapport entre le prix de l'énergie fossile et celui de l'électricité. Alors que certains pays scandinaves ont commencé à taxer les combustibles fossiles dès la précédente crise énergétique, cette taxation reste problématique dans notre pays. Les personnes ou les entreprises qui souhaitent opter pour des pompes à chaleur ou des réseaux de chaleur se heurtent au manque de rentabilité de cet investissement en Belgique aujourd'hui. C'est pourquoi il importe de savoir où se situe le problème, où en est

In dit wetsvoorstel vraagt de indiener om elk jaar een studie te doen naar de rentabiliteit van warmtepompen, naar analogie van de energienorm. Op zich is de PVDA-PTB-fractie niet tegen studiewerk, de vraag is echter wat de bedoeling is met de resultaten van zo'n analyse. Als dit voorstel leidt tot een algemene verlaging van de accijnzen, dus een verlaging van de accijnzen op elektriciteit, zonder een verhoging van die van aardgas, dan zal de spreker zijn steun verlenen. Als dit voorstel echter leidt tot een verschuiving van accijnzen op elektriciteit naar accijnzen op aardgas en dus tot nog duurder gas, dan niet.

3. Antwoorden

De heer Kris Verduyckt (Vooruit), indiener van het wetsvoorstel, antwoordt dat er in artikel 3, § 3, van zijn wetsvoorstel wordt verwezen naar "de rendabiliteit van de verschillende types warmtepompen". Om die reden stelt de minister voor om industriële warmtepompen in het toepassingsgebied op te nemen. De spreker geeft echter aan dat hij die verwijzing naar verschillende types warmtepompen wil schrappen, zodat het toepassingsgebied niet hoeft te worden uitgebreid tot industriële warmtepompen.

De spreker voegt ter attentie van de heer Warmoes toe dat dit wetsvoorstel er niet toe strekt het investeringsbedrag voor een warmtepomp rechtstreeks te verlagen, maar ervoor wil zorgen dat de overheid de mensen die hierin investeren zekerheid kan bieden. Gezien de hoge gasprijzen is een dergelijke investering vandaag interessant. Dat zou in de toekomst echter kunnen veranderen. Overigens wordt met die norm slechts informatie verstrekt aan de beleidsmakers, die er vervolgens mee aan de slag moeten.

C. Vergadering van 13 december 2022

1. Betoog van de indiener

De heer Kris Verduyckt (Vooruit), indiener van het wetsvoorstel, verduidelijkt wat voor hem de speerpunten moeten zijn binnen het energiedebat: een langetermijnbeleid en het creëren van een gepast raamwerk. In België kent men een historische achterstand inzake de verhouding tussen de prijs van fossiele energie en die van elektriciteit. Waar men in bepaalde Scandinavische landen fossiele brandstoffen al sinds de vorige energiecrisis is beginnen te belasten, is dat in ons land nog steeds een probleem. Mensen of bedrijven die willen kiezen voor warmtepompen of -netten lopen aan tegen het feit dat die investering vandaag in België niet loont. Daarom is het belangrijk om te zien waar het probleem nu zit, waar die verhouding zich vandaag bevindt en hoe

actuellement le rapport évoqué ci-dessus et comment le faire évoluer dans le bon sens. Cette discussion a d'ailleurs également eu lieu dans le cadre de la réforme des accises.

L'auteur annonce une série d'amendements donnant suite à l'avis n° (A)2468 de la CREG (voir annexe).

2. Questions et observations des membres

M. Bert Wollants (N-VA) annonce un amendement qui mettra l'accent sur la situation spécifique des tarifs sociaux. Il souligne qu'il soutiendra la proposition de loi, même s'il craint que l'on ne puisse pas respecter la date du 15 mai (2023). Toutefois, ce n'est pas un problème en soi, puisqu'il s'agit d'une date annuelle, et l'on peut donc partir du principe que la première analyse de la CREG peut être attendue pour le 15 mai 2024.

M. Kurt Ravyts (VB) a lu dans la presse qu'un expert politique estime que la proposition de loi rend le problème plus visible, même s'il en relativise la portée et l'utilité. Dans notre pays, de nombreuses habitations sont encore chauffées avec des combustibles fossiles et ne se prêtent souvent pas à l'installation d'une pompe à chaleur. Le gouvernement flamand impose, pour les nouvelles constructions, l'utilisation de méthodes de chauffage durables. Il constate qu'avec la proposition de loi à l'examen, M. Verduyck souhaite seulement mieux informer la population, sans imposer quoi que ce soit. Dans ces conditions, le groupe VB soutiendra la proposition de loi.

Mme Greet Daems (PVDA-PTB) fait observer que les amendements présentés sont effectivement ceux que la CREG a proposés. La proposition de loi à l'examen vise à demander à la CREG d'analyser chaque année la rentabilité des pompes à chaleur et d'autres technologies de chauffage durables, afin que le gouvernement fédéral puisse augmenter et/ou baisser les accises en fonction de cette rentabilité.

La logique qui sous-tend la proposition de loi à l'examen est dès lors celle du *tax shift* climatique, qui consiste à augmenter les prix des énergies fossiles tout en baissant ceux des énergies renouvelables. Le groupe PVDA-PTB s'oppose à cette logique pour trois raisons fondamentales:

1. la facture énergétique ne peut pas être une seconde déclaration fiscale: la transition énergétique doit être financée par le biais d'une fiscalité juste. Financer la transition au travers de la consommation est une régression par définition;

men deze kan laten evolueren in een gunstige richting. Deze discussie werd trouwens ook gevoerd in het kader van de accijnshervorming.

De spreker kondigt een aantal amendementen aan die gevolg geven aan het advies nr. (A)2468 van de CREG (zie bijlage).

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Bert Wollants (N-VA) kondigt een amendement aan dat de nadruk legt op de specifieke situatie van de sociale tarieven. Hij geeft aan het wetsvoorstel te zullen steunen, maar vreest dat de datum van 15 mei (2023) nog moeilijk haalbaar zal zijn. Toch hoeft dit geen probleem op zich te zijn, aangezien het om een jaarlijks terugkerende datum gaat, en men er dus van kan uitgaan dat de eerste analyse van de CREG dan tegen 15 mei 2024 kan worden verwacht.

De heer Kurt Ravyts (VB) las in de krant dat een beleidsexpert zegt dat het wetsvoorstel het probleem zichtbaarder maakt, al worden de draagwijdte en het nut ervan gerelativeerd. Heel wat woningen in dit land worden nog steeds via fossiele brandstoffen verwarmd en zijn vaak niet geschikt om er een warmtepomp te installeren. De Vlaamse regering legt bij nieuwbouw het gebruik van duurzame verwarmingsmethoden op. Hij noteert dat de heer Verduyck met dit wetsvoorstel de mensen enkel beter wil informeren, zonder ze iets te willen opleggen. De VB-fractie zal bijgevolg het wetsvoorstel steunen.

Mevrouw Greet Daems (PVDA-PTB) merkt op dat de ingediende amendementen effectief deze zijn die de CREG heeft voorgesteld. Met dit wetsvoorstel zou de CREG elk jaar een analyse maken van de rendabiliteit van warmtepompen en andere duurzame verwarmingsstechnologieën, zodat de federale regering met het oog op die rendabiliteit de accijnzen kan verhogen dan wel verlagen.

De logica van dit wetsvoorstel is dus die van de klimaatshift: het duurder maken van fossiele energie en het goedkoper maken van hernieuwbare energie. De PVDA-PTB-fractie verzet zich tegen deze logica en wel om drie fundamentele redenen:

1. de energiefactuur mag geen tweede belastingbrief zijn: energietransitie moet worden gefinancierd via een eerlijke fiscaliteit. De transitie financieren via consumptie is per definitie regressief;

2. seule la contribution des consommateurs est sollicitée par le biais des écotaxes et des incitants tarifaires, alors que les grandes entreprises ne sont nullement visées. L'industrie des énergies fossiles, qui est la véritable responsable, est mise à l'abri et la responsabilité est rejetée sur l'individu;

3. tant que des alternatives suffisantes ne seront pas mises à la disposition de tous, cette approche sera toujours fondamentalement injuste. Tant que les citoyens seront réduits à utiliser les énergies fossiles pour se déplacer et se chauffer, une hausse du prix de ces énergies ne fera que plonger les personnes vulnérables dans la pauvreté et accroître les inégalités.

L'intervenante précise qu'elle est favorable à l'électrification du chauffage, qui représente un élément essentiel de la transition énergétique, mais elle refuse catégoriquement que cette électrification soit réalisée en recourant à des incitants tarifaires. Elle préconise plutôt de procéder à des investissements publics. L'intervenante se pose la question de savoir si le renchérissement du gaz rend le prix d'une pompe à chaleur subitement abordable.

Le groupe PVDA-PTB estime qu'il faut baisser l'ensemble des accises sur l'énergie. Si tel est l'effet de la proposition de loi à l'examen, ce sera une bonne chose. Elle ne peut toutefois pas être dissociée du contexte politique actuel, à savoir la hausse des accises qui vient d'être mise en œuvre par ce gouvernement.

Mme Daems s'oppose fermement à toute augmentation des accises, qu'elle soit réalisée au nom du climat ou du budget. L'énergie est un droit fondamental et son prix doit être abordable en tout temps. Elle s'oppose au financement de la politique de transition énergétique par le biais de la facture énergétique. C'est la raison pour laquelle l'intervenante ne soutiendra pas la proposition de loi à l'examen.

M. Bert Wollants (N-VA) est surpris par le point de vue du groupe PVDA-PTB, qui indique ne pas vouloir que le rapport entre les modes de chauffage durables et fossiles soit examiné. Ce n'est pas sain dans une société démocratique.

3. Réponses

M. Kris Verduyckt (Vooruit), auteur principal de la proposition de loi, indique ne pas avoir d'objection vis-à-vis de l'amendement n° 4 du M. Wollants.

L'intervenant indique, en réaction aux propos de M. Ravyts, qu'il s'agit en effet d'un petit pas, mais qu'il est nécessaire et va dans la bonne direction.

2. met ecotaksen en prijsprikkels worden enkel de consumenten aangesproken, terwijl het grootbedrijf volledig buiten schot blijft. De echte verantwoordelijke, de fossiele-brandstofindustrie, wordt uit de wind gezet en de verantwoordelijkheid wordt doorgeschoven naar het individu;

3. zolang er niet voor iedereen voldoende alternatieven beschikbaar zijn, zal een dergelijke aanpak altijd fundamenteel onrechtvaardig zijn. Zolang mensen voor hun verplaatsingen en verwarming aangewezen zijn op fossiele energie, zal een prijsverhoging van die energie kwetsbare mensen enkel in de armoede duwen en de ongelijkheid vergroten.

De spreekster preciseert dat zij een voorstander van de elektrificatie van verwarming is – een essentieel onderdeel van de energietransitie –, maar dat zij zulks niet met prijsprikkels maar via publieke investeringen wil realiseren. Een warmtepomp wordt voor de mensen immers niet plots betaalbaar omdat gas duurder wordt.

Voor de PVDA-PTB-fractie moeten alle accijnzen op energie worden verlaagd. Als dit wetsvoorstel daartoe leidt, dan is dat een goede zaak. Dit wetsvoorstel kan echter niet los worden gezien van de huidige politieke context, met name de accijnsverhoging die deze regering net heeft doorgevoerd.

Mevrouw Daems verzet zich met klem tegen elke accijnsverhoging, of die nu in naam van het klimaat wordt doorgevoerd of in naam van de begroting. Energie is een basisrecht en moet te allen tijde betaalbaar zijn. Ze verzet zich tegen de financiering van het beleid via de energiefactuur. Om die reden zal zij dit wetsvoorstel dan ook niet steunen.

De heer Bert Wollants (N-VA) verbaast zich over het standpunt van de PVDA-PTB-fractie, die kennelijk niet wil dat de verhouding tussen duurzame verwarmingsmethoden en fossiele verwarmingsmethoden wordt onderzocht. Dit is niet gezond in een democratische samenleving.

3. Antwoorden

De heer Kris Verduyckt (Vooruit), indiener van het wetsvoorstel, deelt mee geen bezwaar te hebben tegen amendement nr. 4 van de heer Wollants.

Als reactie op de heer Ravyts geeft de spreker aan dat het inderdaad gaat om een kleine doch niet minder noodzakelijke stap in de goede richting.

L'intervenant indique, en réaction à l'intervention de Mme Daems, que la proposition de loi à l'examen ne rendra pas le gaz plus cher et l'électricité meilleur marché. Elle demande uniquement de rendre le rapport entre le prix de l'électricité et le prix du gaz plus intéressant. L'intervenant admet que les charges sur l'électricité sont effectivement trop élevées en Belgique.

S'agissant des incitants tarifaires (et de leur utilité), M. Verduyck indique que, par rapport aux années précédentes, deux fois plus de pompes à chaleur ont été vendues en 2022, précisément parce que le prix de l'électricité était très bas à cette époque. La proposition de loi à l'examen entend faire en sorte que les personnes qui ont investi dans ces pompes à chaleur ne soient pas pénalisées.

IV. — VOTES

Article 1er

Cet article fixe le fondement constitutionnel de la compétence.

Il ne donne lieu à aucune observation.

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 2

M. Kris Verduyck et consorts présentent l'amendement n° 2 (DOC 55 2828/002) tendant à supprimer cet article.

L'amendement n° 2 est adopté par 11 voix et une abstention. L'article 2 devient dès lors sans objet.

Art. 3

M. Kris Verduyck et consorts présentent l'amendement n° 3 (DOC 55 2828/002) tendant à remplacer l'ensemble de l'article 22ter proposé.

M. Bert Wollants (N-VA) présente l'amendement n° 4, sous-amendement à l'amendement n° 3, (DOC 55 2828/003) tendant à ajouter plusieurs mots dans le paragraphe 1er de l'article 22ter proposé.

Les amendement n°s 4 et 3 sont successivement adoptés par 11 voix et une abstention.

Als reactie op de interventie van mevrouw Daems geeft de spreker aan dat dit wetsvoorstel er niet voor zal zorgen dat gas duurder en elektriciteit goedkoper wordt. Het beoogt louter de verhouding tussen de prijs van elektriciteit en die van gas interessanter te maken. De spreker geeft toe dat er in België effectief te veel lasten zijn op elektriciteit.

Wat (het nut van) prijsprikkels betreft, geeft de heer Verduyck aan dat er in 2022 tweemaal zoveel warmtepompen werden verkocht als de jaren voordien, net omdat de prijs van elektriciteit op dat moment heel laag stond. Dit wetsvoorstel wil ervoor zorgen dat de mensen die geïnvesteerd hebben in deze warmtepompen niet in de kou komen te staan.

IV. — STEMMINGEN

Art. 1

Dit artikel beoogt de grondwettelijke bevoegdheidsgrondslag te bepalen.

Er worden geen opmerkingen over gemaakt.

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

De heer Kris Verduyck c.s. dient amendement nr. 2 (DOC 55 2828/002) in, dat ertoe strekt dit artikel weg te laten.

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 11 stemmen en 1 onthouding. Dientengevolge vervalt artikel 2.

Art. 3

De heer Kris Verduyck c.s. dient amendement nr. 3 (DOC 55 2828/002) in, dat ertoe strekt het voorgestelde artikel 22ter in zijn geheel te vervangen.

De heer Bert Wollants (N-VA) dient, als subamendement op amendement nr. 3, amendement nr. 4 (DOC 55 2828/003) in, dat ertoe strekt een aantal woorden toe te voegen aan paragraaf 1 van het voorgestelde artikel 22ter.

De amendementen nrs. 4 en 3 worden achtereenvolgens aangenomen met 11 stemmen en 1 onthouding.

L'article 3, ainsi modifié, est adopté par 11 voix et une abstention.

Intitulé

M. Kris Verduyckt et consorts présentent l'*amendement n° 1* (DOC 55 2828/002) tendant à remplacer l'intitulé.

L'amendement n° 1 est adopté par 11 voix et une abstention.

*
* *

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'elle a été modifiée, y compris les corrections d'ordre linguistique et légistique, est adopté par 11 voix et une abstention.

Résultat du vote nominatif:

Ont voté pour:

N-VA: Bert Wollants;

Ecolo-Groen: Samuel Cogolati, Albert Vicaire;

PS: Ahmed Laaouej, Mélissa Hanus;

VB: Kurt Ravyts, Reccino Van Lommel;

MR: Mathieu Bihet;

cd&v: Leen Dierick;

Open Vld: Christian Leysen;

Vooruit: Kris Verduyckt.

Ont voté contre:

nihil.

S'est abstenue:

PVDA-PTB: Greet Daems.

Les rapporteurs,

Marianne Verhaert
Kurt Ravyts

Le président,

Christian Leysen

Het aldus geamendeerde artikel 3 wordt aangenomen met 11 stemmen en 1 onthouding.

Opschrift

De heer Kris Verduyckt c.s. dient amendement nr. 1 (DOC 55 2828/002) in, dat ertoe strekt het opschrift te vervangen.

Amendement nr. 1 wordt aangenomen met 11 stemmen en 1 onthouding.

*
* *

Het gehele, aldus geamendeerde wetsvoorstel, met inbegrip van de taalkundige en wetgevingstechnische verbeteringen, wordt aangenomen met 11 stemmen en 1 onthouding.

Resultaat van de naamstemming:

Hebben voorgestemd:

N-VA: Bert Wollants;

Ecolo-Groen: Samuel Cogolati, Albert Vicaire;

PS: Ahmed Laaouej, Mélissa Hanus;

VB: Kurt Ravyts, Reccino Van Lommel;

MR: Mathieu Bihet;

cd&v: Leen Dierick;

Open Vld: Christian Leysen;

Vooruit: Kris Verduyckt.

Hebben tegengestemd:

nihil.

Heeft zich onthouden:

PVDA-PTB: Greet Daems.

De rapporteurs,

Marianne Verhaert
Kurt Ravyts

De voorzitter,

Christian Leysen

ANNEXES

BIJLAGEN

TINNE VAN DER STRAETEN
MINISTER VAN ENERGIE
MINISTRE DE L'ÉNERGIE

Ter attentie van de heer Christian Leysen
Voorzitter Commissie Energie en Klimaat
Kamer der Volksvertegenwoordigers
1008 Brussel

Brussel, 25 november 2022

O.ref.: TVdS/FR/PT-221125/Out/1548

Betreft : Adviesaanvraag wetsvoorstel 55 2828/001

Geachte heer Leysen,

U vroeg me om een advies betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de invoering van een warmtepompnorm betreft (DOC 55 2828/001). Ik heb ook kennis genomen van het CREG advies van 20 oktober 2022 dienaangaande.

Dit wetsvoorstel wil een “warmtepompnorm” invoeren, naar analogie met de reeds ingevoerde “energienorm”. Hierbij wordt de CREG, indien mogelijk in samenwerking met de gewestelijke regulatoren, gevraagd jaarlijks een studie uit te voeren naar de verhouding tussen de kostprijs om zich te verwarmen of sanitair warm water te produceren met enerzijds een aantal types van warmtepompen en anderzijds met fossiele brandstoffen (aardgas, huisbrandolie, propaan en steenkool). Indien deze verhouding ongunstig evolueert kan de CREG, voor wat de federaal beheersbare componenten van de energiefactuur betreft, voorstellen tot remediëring doen aan de bevoegde minister

De doelstelling van dit wetsvoorstel kadert in het streven naar energiebesparing in energieonafhankelijkheid. In dat verband streeft de Federale Overheid naar klimaatneutraliteit in 2050 en een volledig hernieuwbare energievoorziening. De Europese richtlijn energie-efficiëntie (2018/2002) legt aan België een energiebesparingsdoelstelling op van 0,8% per jaar. Dit betekent dat er over de periode 2021-2030 maatregelen moeten genomen worden voor een totale gecumuleerde besparing van 185,3 TWh. Op basis van de bij de Europese Commissie aangemelde maatregelen komt ons land op dit moment aan een gecumuleerde besparing van 151,5 TWh. Er bestaat dus een kloof van 33,8 TWh. Bovendien stelt de Europese Commissie voor om in de context van het Fit for 55-pakket deze doelstelling vanaf 2024 op te trekken naar 1,5%/jaar, wat de nood aan bijkomende inspanningen in België enkel zal doen toenemen.

Daarnaast moet België eveneens een minimumaandeel energie uit hernieuwbare bronnen aanhouden van 13% sinds 2020 (richtlijn ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen 2018/2001). Verwacht wordt dat België dit aandeel pas bereikt tegen het midden van dit decennium. In haar NEKP heeft België een nieuwe doelstelling van 17,5% hernieuwbare energie tegen 2030 vastgelegd. Deze doelstelling zal moeten worden herzien in de context van het Fit for 55-pakket en de daarbij horende ambitieverhoging.

Finance Tower — Kruidtuinlaan 50/156 — Bd du Jardin Botanique 50/156
1000 BRUSSEL — BRUXELLES
02 277 70 29 — info@vanderstraeten.belgium.be

.be

Warmtepompen creëren warmte op duurzame wijze, zonder de uitstoot van fossiele brandstoffen en worden gezien als een hernieuwbare verwarmingsbron. Zij kunnen daarom bijdragen aan het behalen van deze doelstelling.

Ten slotte heeft het conflict in Oekraïne en de huidige energiecrisis aangetoond dat ons land te afhankelijk is van de import van fossiele brandstoffen. Het Repower EU-plan, dat door de Europese Commissie als antwoord op deze crisis werd gelanceerd en dat onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, en in het bijzonder van aardgas, wil verminderen, stelt daarom als doelstelling voorop om het uitrolpercentage de komende vijf jaar te verdubbelen, met als resultaat in de komende vijf jaar in totaal 10 miljoen installaties in de EU. Bovendien anticipeerde de Europese Unie en haar lidstaten deze zomer reeds op het dichtdraaien van de gaskraan door Rusland, met de aanneming van een noodverordening (2022/1369) in augustus die een vermindering van de vraag naar aardgas met 15% vooropstelt.

In België, waar meer dan de helft van de 190 TWh gasverbruik in 2021 naar de huishoudens ging, ligt dus een enorme uitdaging, maar tegelijkertijd een groot potentieel voor besparing en verduurzaming d.m.v. de installatie van warmtepompen bij gezinnen thuis.

Warmtepompen zijn een belangrijk deel van de oplossing en zorgen voor een besparing in fossiele brandstoffen door het vervangen van aardgas als warmtebron, naar elektriciteit, maar op een efficiënte manier. De efficiëntie van een warmtepomp wordt uitgedrukt in een COP (Coëfficiënt Of Performance). De COP is de verhouding tussen de geleverde energie (afgegeven warmte) en de gebruikte energie (meestal elektriciteit). Met een COP gelijk aan 3 bijvoorbeeld zal een warmtepomp per verbruikte kWh elektriciteit 3 kWh warmte afgeven. Concreet betekent dit dat er geen aardgas meer nodig is voor de verwarming van een gebouw bijvoorbeeld, maar dat dit gebeurt via elektriciteit, zoveel mogelijk hernieuwbaar. Maar, zelfs in het geval dat de elektriciteit wordt geproduceerd met een gascentrale, is er bij een voldoende hoge COP nog steeds een positief effect op het verbruik van fossiele brandstoffen, met name aardgas, en dus ook een positief effect op de CO₂-uitstoot. Uiteraard is de besparing nog veel groter indien men de elektriciteit kan produceren met eigen zonnepanelen of met windenergie.

Het is ook om die reden dat de rendabiliteit van een warmtepomp sterk afhangt van de verhouding in prijs tussen de elektriciteit en andere vormen van brandstoffen die nu gebruikt worden voor warmteproductie. Zo blijft de overheid de garantie geven op investeringszekerheid.

Bovendien heeft een warmtepomp het voordeel dat ze ook mee kan helpen om flexibiliteit te leveren aan het elektriciteitsnet. Gecombineerd met een warmtebuffer kan het leveren van warmte een stuk losgekoppeld worden in de tijd van de afname van elektriciteit, waardoor ook meer lokaal geproduceerde hernieuwbare elektriciteit kan gebruikt worden rechtstreeks lokaal in de warmtepompen en dat eventuele elektriciteit van het net ook kan genomen worden vooral op momenten van hoge productie vanuit hernieuwbare energiebronnen.

Warmtepompen zijn ook niet alleen interessant voor gebouwenverwarming, maar worden ook gebruikt in industriële toepassingen die door elektrificatie energie-efficiënter kunnen worden. Ook deze categorie dient dan ook meegenomen worden.

Hybride warmtepompen werken met een combinatie van warmtepomp en een aardgasketel, maar gezien de bedoeling is om fossiele brandstoffen af te bouwen, stellen we voor om hier enkel te focussen op de warmtepompen zelf en niet de hybride warmtepompen.

Het valt ook op te merken dat het niet alleen de efficiëntie op papier is die telt samen met de energieprijzen, maar dat de effectieve besparing ook afhangt van het gebruik. Het is daarbij ook belangrijk dat er een goede dimensionering is van de installatie en dat er ook gekeken wordt naar isolatiemaatregelen of andere besparingsmaatregelen. Ook zij hebben een impact op de efficiëntie.

De verificatie van de prestaties van warmtepompen gebeurt vandaag op een zeer goede manier via de markt surveillance op Europees vlak. In België is dit systeem zeer performant en op regelmatige basis leveren leveranciers toestellen aan wanneer de federale overheidsdiensten hiervoor vragen. Ook in de Ecodesign wetgeving zijn de maximale afwijkingen tov de geafficheerde prestaties opgenomen.

Het is dus belangrijk in België om snel vooruit te gaan in de verspreiding van het gebruik van warmtepompen en daarom sta ik als Minister ook positief tegenover dit wetsvoorstel.

Ik ga dieper in op de volgende artikels uit het wetsvoorstel dat de invoering van een 'energie en warmtepompnorm' beoogt:

Artikel 2

Dit artikel gaat over de creatie van een energie- en warmtepompnorm, waarbij het me belangrijk lijkt om net zoals de CREG in haar advies stelt om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de reeds bestaande maatregelen omtrent de energienorm en deze laatste norm verder aan te vullen met specifieke analyses m.b.t. warmtepompen.

Artikel 3

Dit artikel handelt over een jaarlijkse Studie over de verhouding tussen kostprijs voor de verwarming van gebouwen en sanitair warm water met behulp van verschillende types warmtepompen enerzijds en met de fossiele energiebronnen anderzijds (aardgas, huisbrandolie, propaan, steenkool)

- *In het kader van de huidige energienorm, dient de CREG reeds een studie uit te voeren en te publiceren m.b.t. de verschillende kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur, en volgend op deze studie betreffende de 'energienorm' jaarlijks een advies te verstrekken aan de minister met aanbevelingen voor maatregelen ter vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers.*

Deze analyse hier gevraagd dient dus gezien te worden als aanvulling of uitbreiding op dit reeds bestaande initiatief en wordt hierin best geïntegreerd.

Bovendien dienen ook andere brandstofvormen best in overweging worden genomen, gezien het ook niet de bedoeling is om specifiek pellets of biogas te gaan promoten, gezien deze brandstoffen ook voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden en waar warmtepompen nog steeds de betere optie zijn.

De jaarlijkse studie lijkt me hier zeker nuttig. Ik zou echter willen adviseren om ook industriële warmtepompen mee te nemen in deze studie.

- *De Koning bepaalt, op advies van de CREG, de verschillende categorieën van gebruikers inzake het type van economische activiteit en de hoeveelheid verbruik, en de types warmtepompen gebruikt voor de verwarming van gebouwen en van sanitair warm water die zullen worden in acht genomen bij de opmaak van de studie.*

Ook hier zou ik willen voorstellen om de scope te verbreden naar ook industriële warmtepompen.

De profielen dienen zoveel mogelijk aan te sluiten bij de profielen in de energienorm en dienen dan ook best door de CREG bepaald te worden na advies van de CRB en de Raad voor Duurzaam Ondernemen.

- *De CREG geeft advies aan de minister tot aanpassing van kostencomponenten, met inbegrip van deze die vallen onder de federale bevoegdheden, indien de verhouding voor een of meerdere types warmtepompen ongunstig zou evolueren.*

Deze adviezen betreffen bijvoorbeeld maatregelen tot wijziging van de fiscaliteit of van de heffingen op de energiedragers.

Het lijkt me aangewezen om hierbij ook een specifieke aandacht te geven aan het sociaal tarief en de impact daarvan op duurzame technologieën zoals warmtepompen.

Tot slot zou ik nog een link willen leggen met de accijnshervorming van de Federale regering omdat het verband houdt met warmtepompen. In de notificatie van het begrotingsconclaaf 2022 werd het volgende opgenomen over de accijnshervorming:

- *Teneinde de koopkracht van de huishouden te beschermen en de gevolgen van de schommelingen van de elektriciteits- en aardgas prijzen op een structurele manier beter te beheersen, wordt de federale fiscaliteit op de energiefactuur hervormd. De btw op leveringen van aardgas, elektriciteit en warmte via warmtenetten in het kader van residentiële contracten wordt permanent verlaagd naar 6%*

gekoppeld aan een hervorming van de accijnzen op deze producten, waarbij het accijnstarief voor aardgas wordt vastgesteld op basis van de prijzen 2021 en het accijnstarief voor elektriciteit wordt vastgesteld op basis van de prijzen 2021.

- Gelet op de huidige energiecrisis en de grote impact van de hoge energieprijzen op de koopkracht van de gezinnen, wordt in de wet voorzien dat de inwerkingtreding van het hoofdstuk met wijzigingen aan de accijnstarieven inzake aardgas en de inwerkingtreding van het hoofdstuk met wijzigingen aan de accijnstarieven inzake elektriciteit wordt uitgesteld tot een beslissing wordt genomen in een ministerraad overlegd KB, op basis van het marktprijsniveau en verhouding prijs tussen gas en elektriciteit. Een overgangsmaatregel zal worden voorzien, waarbij kan worden besloten om de wijzigingen aan de accijnstarieven op een incrementele manier in te voeren (...).
- De accijnshervorming biedt een flexibel beleidsinstrument dat kan worden ingezet om de energietransitie te ondersteunen. Om dit te bewerkstelligen worden de ministers van Financiën en Energie ermee belast om jaarlijks de verhouding tussen de kostprijs voor de verwarming van gebouwen en sanitair warm water met behulp van duurzame energiebronnen zoals warmtepompen en zonneboilers enerzijds en met fossiele energiebronnen (aardgas, huisbrandolie, propaan, steenkool) anderzijds te laten onderzoeken. Hiervoor zullen de bevoegde ministers eveneens samenzitten met de gewesten. Op basis van deze evolutie wordt een voorstel voorgelegd tot aanpassing van de accijnstarieven voor deze producten, waarbij het de bedoeling is dat na de inwerkingtreding van de huidige hervorming en over een periode van maximum tien jaar een deel van de accijnzen op elektriciteit geleidelijk worden verschoven naar de accijnzen op fossiele energiebronnen. De minister van Financiën zal in overleg met de Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven een oplossing uitwerken voor particuliere huishoudens die zich verwarmen via een collectieve aardgasketel. Deze oplossing moet zijn uitgewerkt tegen het moment dat het verlaagd btw-tarief niet meer geldt voor de levering van aardgas in het kader van zakelijke contracten.
- Binnen het kader van de herziening van de energiebelastingrichtlijn, zal België tijdens de Europese onderhandelingen ervoor ijveren dat de mogelijkheid wordt voorzien om een verlaagd accijnstarief toe te passen met betrekking tot de elektriciteit gebruikt voor duurzame elektrische verwarming (zoals warmtepompen of zonneboilers). De minister van Financiën zal tijdens deze onderhandelingen eveneens vragen of er een mogelijkheid kan worden voorzien om het accijnstarief van toepassing op elektriciteit en/of aardgas te differentiëren op basis van gezinssamenstelling.

Uiteraard lijkt het aangewezen om in het kader van de parlementaire werkzaamheden de bevoegde actoren in de warmtepompsector te horen.

Ik groet u met de meeste hoogachting,

Tinne Van der Straeten
Minister van Energie

— CREG —

Commissie voor de Regulering
van de Elektriciteit en het Gas

Advies

(A)2468

20 oktober 2022

Advies over het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de invoering van een warmtepompnorm betreft

genomen met toepassing van artikel 23, § 2, eerste lid van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt

Niet-vertrouwelijk

CREG - Nijverheidsstraat 26-38, 1040 Brussel, België
T +32 2 289 76 11 - www.creg.be

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	3
1. ANALYSE VAN HET WETSVORSTEL.....	3
2. VOORSTELLEN TOT AANPASSING	4
2.1. VOORGESTELDE AANPASSING AAN TITEL WETSVORSTEL	5
2.2. VOORGESTELDE AANPASSING AAN SAMENVATTING WETSVORSTEL	6
2.3. VOORGESTELDE AANPASSING AAN TOELICHTING WETSVORSTEL	6
2.4. WETSVORSTEL.....	8

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) brengt hierna op vraag van de heer Christian Leysen, voorzitter van de Commissie voor Energie, Leefmilieu en Klimaat, van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (vraag van 23 September 2022) een schriftelijk advies uit over het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de invoering van een warmtepompnorm betreft. Het betreft een wetsvoorstel van 4 juli 2022, ingediend door de heer Kris Verduyck (Vooruit).

In het kader van haar wettelijke opdracht tot het jaarlijks uitvoeren en publiceren van een studie over de verschillende kostencomponenten van de elektriciteits- en gasfactuur (studie m.b.t. de zogenaamde “energienorm”) en het formuleren van aanbevelingen voor maatregelen dienaangaande in een advies aan de minister, alsook haar doelstelling tot het bevorderen van een concurrentiële interne markt voor elektriciteit en gas, veilig en duurzaam voor het milieu, en een efficiënte vrijmaking van de markt voor alle afnemers en leveranciers (art. 23, § 1, 1° van de elektriciteitswet), staat de CREG positief t.o.v. de doelstellingen van het wetsvoorstel.

Het voorliggende wetsvoorstel beoogt met name een zgn. “warmtepompnorm” in te voeren naar analogie met de reeds ingevoerde “energienorm”, vanuit de algemene doelstellingen tot het verminderen van de ecologische voetafdruk van België, het streven naar koolstofneutraliteit, en de urgentie om met het oog op deze doelstellingen ook de scheefgetrokken prijsverhoudingen tussen elektriciteit en aardgas en stookolie aan te pakken.

De CREG brengt hierna het gevraagde advies uit, geformuleerd met toepassing van artikel 23, § 2, eerste lid van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de elektriciteitswet).

Dit advies werd door het directiecomité aangenomen tijdens zijn vergadering van 20 oktober 2022. Naast de inleiding bevat het eerste deel van dit advies een analyse van het wetsvoorstel en het tweede deel een aantal gemotiveerde voorstellen van aanpassing.

1. ANALYSE VAN HET WETSVoorstel

1. Het ingediende wetsvoorstel is driedelig en strekt ertoe om een zogenaamde “warmtepompnorm” in te voeren, naar analogie met de reeds ingevoerde “energienorm”:

- a. Ten eerste behelst het voorstel een opdracht tot jaarlijkse studie: het wetsvoorstel beoogt aan de CREG de opdracht te geven om jaarlijks een studie te publiceren over de verhouding tussen de kostprijs voor de verwarming met warmtepompen en de kostprijs voor de verwarming met fossiele verwarmingsbronnen, met name aardgas, huisbrandolie, propaan in bulk en steenkool, indien mogelijk in samenwerking met de gewestelijke regulatoren.
- b. Ten tweede wordt door de indiener voorgesteld om, voor het opmaken van deze studie, de categorieën van verbruikers te bepalen, voor wat betreft het type van economische activiteit en de hoeveelheid verbruik en verschillende types warmtepompen (gebruikt voor de verwarming van gebouwen en van sanitair warm water). Waarbij deze categorieën bepaald worden, op advies van de CREG, door de Koning bij besluit na overleg in de Ministerraad.

- c. Ten derde behelst het wetsvoorstel een advies-opdracht: het beoogt een opdracht voor de CREG om, middels een advies aan de bevoegde minister, aanbevelingen te formuleren voor maatregelen ter vrijwaring van de rentabiliteit van de verschillende types warmtepompen. Dit voor wat betreft de kostencomponenten van de energiefactuur die onder de federale energiebevoegdheid vallen en na het inwinnen van een advies van de Adviesraad Gas en Elektriciteit en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

2. VOORSTELLEN TOT AANPASSING

2. De CREG staat positief t.o.v. de algemene doelstellingen van het wetsvoorstel: de ecologische voetafdruk van België te verminderen, het streven naar koolstofneutraliteit, de urgentie om met het oog op deze doelstellingen ook de scheefgetrokken prijsverhoudingen tussen elektriciteit en aardgas en stookolie aan te pakken en in dat kader, meer concreet de invoering van een zgn. "warmtepompnorm" te bestuderen en dienaangaande aanbevelingen te formuleren.

Hierna formuleren we een aantal voorstellen tot aanpassing om tot een optimaal regelgevend resultaat te komen. Bij het begin van elk onderdeel geven we telkens de nodige toelichting (grijze tekst) bij de voorgestelde aanpassingen.

3. Het wetsvoorstel behelst twee opdrachten die nauw verbonden zijn met de huidige, reeds bestaande wettelijke opdrachten van de CREG, namelijk:

- de jaarlijks uit te voeren en te publiceren studie "Energienorm" (zie infra randnummer 4)
- het jaarlijkse advies aan de minister met aanbevelingen ingevolge deze studie "Energienorm".

4. Overeenkomstig artikel 23, § 2, 49° van de elektriciteitswet heeft de CREG op heden immers reeds als opdracht om jaarlijks een studie uit te voeren en te publiceren m.b.t. de verschillende kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur, en volgend op deze studie betreffende de "energienorm" jaarlijks een advies te verstrekken aan de minister met aanbevelingen voor maatregelen ter vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers.

Dit artikel 23, § 2, 49° van de elektriciteitswet luidt terzake als volgt:

*"49° het jaarlijks uiterlijk op 15 mei publiceren van een, opgestelde studie over de verschillende kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur die minstens een vergelijking met de buurlanden bevat, overeenkomstig artikel 22bis. De commissie voert deze opdracht indien mogelijk uit in samenwerking met de gewestelijke energieregulators.
In de gevallen waarin deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan het advies van de commissie vereisen, kan deze op eigen initiatief voorstellen doen."*

In artikel 22bis van de elektriciteitswet wordt onder de titel "De energienorm" het volgende bepaald:

"1. Uiterlijk op 15 mei van ieder jaar publiceert de commissie een studie over de verschillende kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur die minstens een vergelijking met de buurlanden bevat. De commissie voert deze opdracht, indien mogelijk, uit in samenwerking met de gewestelijke energieregulators."

§ 2. Op advies van de commissie bepaalt de Koning, bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de categorieën van verbruikers, wat betreft type van economische activiteit en de hoeveelheid verbruik, die zullen worden gebruikt voor het opmaken van de in paragraaf 1 bedoelde studie."

§ 3. Onverminderd haar in artikel 12 bedoelde bevoegdheden en uiterlijk op 1 juli van hetzelfde jaar, en na het inwinnen van een advies van de Adviesraad Gas en Elektriciteit en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, geeft de commissie een advies aan de minister met aanbevelingen voor maatregelen ter vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers, waarbij die aanbevelingen slaan op de kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur die onder de federale energiebevoegdheid vallen."

Artikel 22bis, § 3 van de elektriciteitswet bepaalt dat de door de CREG aanbevolen maatregelen gericht moeten zijn op de "vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers".

5. De voorgestelde aanpassingen hebben twee belangrijke uitgangspunten:
 - i. de beoogde doelen van het initiële wetsvoorstel zo veel mogelijk respecteren;
 - ii. maximaal in lijn zijn met en inpassen in reeds bestaande wettelijke opdrachten van de CREG, meer bepaald de taken van de CREG betreffende de jaarlijks uit te voeren studie "energienorm" en het jaarlijks te verstrekken advies dienaangaande aan de minister, zoals vervat in de artikels 22bis en 23, § 2, 49° van de elektriciteitswet als artikel.

Hierbij wordt onder meer ook verwezen naar het recente advies van de CREG inzake deze "Energienorm": Advies (A)2424 van 30 juni 2022 over de maatregelen om het concurrentievermogen van de ondernemingen en de koopkracht van de huishoudelijke afnemers veilig te stellen¹.

6. De CREG wenst hierbij te benadrukken dat verschillende factoren de werkelijke prestatie van een warmtepompsysteem bepalen, en dus ook de werkelijke rendabiliteit van de warmtepomp ten opzichte van alternatieve verwarmingssystemen. Zo zijn de isolatiegraad van de gebouwschil maar ook de kwaliteit van de warmtepomp, het ontwerp, de dimensionering en de regeling van het warmtepompsysteem doorslaggevend voor de energetische prestatie van de installatie.

Naast een gunstige prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen, is het dus ook nodig om toe te zien dat de door de fabrikant geafficheerde prestaties ook in de praktijk gerealiseerd worden. Deze verificatie (bijvoorbeeld door middel van metingen en steekproeven) is cruciaal om de eindverbruiker te beschermen, de rendabiliteit van de investering te garanderen alsook om de beoogde doelstelling van koolstofneutraliteit te realiseren.

7. Tenslotte brengt een massale uitrol van warmtepompen zowel uitdagingen als opportuniteiten met zich mee voor het elektriciteitssysteem en -netwerk. Daarom is het belangrijk dat warmtepompen slim gestuurd kunnen worden en bijvoorbeeld kunnen reageren op basis van dynamische prijssignalen. Op die manier kunnen ze helpen om de integratie van hernieuwbare energieën in het energiesysteem te bevorderen en de transitie naar een koolstofvrije energievoorziening te versnellen.

8. De CREG wenst met dit advies een aantal verduidelijkingen en verbeteringen in de tekst aan te brengen. Hierna wordt de volledige tekst van het wetsvoorstel hernomen. Alle weglatingen worden in '~~cursief~~' weergegeven alle toevoegingen in **blauw**.

2.1. VOORGESTELDE AANPASSING AAN TITEL WETSVORSTEL

De titel van het wetsontwerp zou gewijzigd moeten worden om rekening te houden met het feit dat er een specifieke analyse over warmtepompen zal geïntegreerd worden in de huidige energienorm en dit geen voorwerp zal uitmaken van een aparte norm. (Zie ook toelichting op pagina's 6 en 9)

¹ Advies (A)2424 van 30 juni 2022 over de maatregelen om het concurrentievermogen van de ondernemingen en de koopkracht van de huishoudelijke afnemers veilig te stellen, [CREG Advies Energienorm 2022 A2424NL.pdf](#)

Wetvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wat de ~~invoering van een warmtepompnorm~~ **integratie van een analyse van de rentabiliteit van warmtepompen in de huidige energienorm** betreft.

2.2. VOORGESTELDE AANPASSING AAN SAMENVATTING WETSVOORSTEL

De samenvatting van het wetsvoorstel zal aangepast moeten worden om rekening te houden met de volgende punten:

De warmtepompnorm kan niet elk jaar afzonderlijk van de energienorm worden bestudeerd. De CREG stelt daarentegen voor om in de jaarlijkse studie over de energienorm die de evolutie van de componenten van de elektriciteitsfactuur beschrijft de context te geven waarin de technologie van warmtepompen zich ontwikkelt. De CREG stelt dus voor om de warmtepompen te analyseren in een specifiek deel van de energienorm.

De warmtepomptechnologie zal moeten vergeleken worden met de verschillende verwarmingssystemen die bestaan op het moment waarop de analyse wordt uitgevoerd.

De studie uitgevoerd door de CREG in het kader van de “Energienorm” beschouwt alle componenten van de energiefactuur. Om de doelstelling van het ingediende wetsvoorstel voor een “Warmtepompnorm” te kunnen realiseren, is het eveneens nodig om alle componenten van de energiefactuur te beschouwen, niet enkel de federaal beheersbare componenten. De CREG stelt daarom voor om de referentie naar “voor wat de federaal beheersbare componenten van de energiefactuur betreft”, niet beperkend te formuleren.

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel wil een “warmtepompnorm” invoeren, naar analogie met de reeds ingevoerde “energienorm”. Hierbij wordt de CREG, indien mogelijk in samenwerking met de gewestelijke regulatoren, gevraagd jaarlijks **in het kader van de studie van de energienorm** een studie **analyse** uit te voeren naar de verhouding tussen de kostprijs om zich te verwarmen of sanitair warm water te produceren met enerzijds een aantal types van warmtepompen en anderzijds met fossiele brandstoffen (aardgas, huisbrandolie, propaan en steenkool, ...). Indien deze verhouding ongunstig evolueert kan de CREG, voor wat **onder meer** de federaal beheersbare componenten van de energiefactuur betreft, voorstellen tot remediëring aan de bevoegde minister **overmaken**.

2.3. VOORGESTELDE AANPASSING AAN TOELICHTING WETSVOORSTEL

Hieronder herneemt de CREG de toelichting zoals opgenomen in het wetsvoorstel en de tekstaanpassingen die worden voorgesteld op basis van de regeling die in dit advies naar voren wordt gebracht (zie voorgestelde aanpassingen bij Titel en Samenvatting wetsvoorstel, pagina's 5-6).

TOELICHTING

Onze wereld is vandaag veel minder stabiel dan een paar jaar geleden. De oorlog in Oekraïne veroorzaakt na de wereldwijde pandemie opnieuw heel wat onzekerheid. Wat vandaag wel méér dan ooit duidelijk is, is dat de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen echt problematisch is. Energie is vandaag een wapen in een internationaal gespannen periode. De Russische president weet maar al te goed dat hij hiermee het Westen kan destabiliseren.

Vandaag is Europa aangewezen op fossiele brandstoffen uit andere delen van de wereld maar het besef is enorm dat wij echt moeten werken aan energieonafhankelijkheid. De hernieuwbare elektriciteit is meer dan ooit van belang. Omwille van strategische belangen maar ook om onze klimaatdoelstellingen te halen en ervoor te zorgen dat de elektrificatie van de mobiliteit en de verwarming van onze woningen en gebouwen kan gehaald worden.

Europa wil immers een volledige uitfasering van wagens op fossiele brandstoffen en bekijkt momenteel tegen wanneer er enkel nog elektrische wagens op de markt zullen komen. In ons land werd alvast de vergroening van de bedrijfswagens wettelijk vastgelegd.

Wat de elektrische verwarming van onze gebouwen betreft, is er de veelbelovende technologie van de warmtepompen. Met een warmtepomp kan men op een duurzame manier het huis en het water verwarmen. Een warmtepomp werkt volgens de compressietechniek die te vergelijken is met die van een koelkast. De warmte die de pomp aan de omgeving onttrekt, wordt via een koelvloeistof getransporteerd. Die vloeistof bereikt al op lage temperatuur haar kookpunt waarna ze verdampt. Deze damp wordt via een compressor samengeperst tot hij een hogere temperatuur heeft dan de lucht of het water van de CV-installatie in de woning. Via een condensor geeft de damp zijn warmte af aan de verwarmingsinstallatie en via een ventiel verlaagt de druk opnieuw zodat de damp afkoelt en condenseert. De kringloop kan opnieuw beginnen.

Een warmtepomp haalt gratis energie uit de natuur maar werkt zelf op elektriciteit van het net of zelf geproduceerde elektriciteit via zonnepanelen. Er zijn verschillende soorten warmtepompen in functie van hun warmtebron (via de buitenlucht, uit de grond, ...) of het warmte-afgiftesysteem (via een watercircuit, via luchtventilatie, ...). Sommige systemen zijn ook hybride te noemen en dus een combinatie van een warmtepomp en een aardgasketel.

Het lijkt geen twijfel dat de massale uitrol van deze technologie de ecologische voetafdruk van ons land enorm naar beneden kan halen. In het laatste rapport van het internationale klimaatpanel IPCC dat erg alarmerend was, werd veel aandacht besteed aan de beschikbare technologie waaronder warmtepompen. Een Europese studie geeft ook aan dat deze technologie erg belangrijk is in het streven naar koolstofneutraliteit. Maar het is ook urgent om de scheve prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas en stookolie aan te pakken.

De grootste drempel voor een investering in een warmtepomp is uiteraard de kostprijs van het systeem. Door de hoeveelheid elektriciteit die een warmtepomp gebruikt, was verwarmen op gas vroeger veel goedkoper. Uiteraard is dit enigszins gewijzigd door de enorm gestegen gasprijzen. Toch blijft de investering in een warmtepomp vandaag een aanzienlijke kostprijs voor een modaal gezin.

In de eerste plaats door de investeringsprijs maar anderzijds ook omdat de kostprijs van elektriciteit in ons land onderhevig is aan de beslissingen van zowel federale als gewestelijke overheden die verschillende transitiekosten (offshore, groenestroomcertificaten, ...) aanrekenen op de elektriciteitsfactuur, terwijl de bijkomende heffingen op gas en stookolie ondanks hun hoge koolstofintensiteit veel lager liggen².

Indien we echt wensen dat onze gezinnen investeren in warmtepompen, is het belangrijk dat de overheid meer investeringszekerheid biedt. De investeringen mogen niet enkel afhankelijk zijn van de prijstendensen op de internationale markten en de verhouding van de elektriciteitsprijs versus de prijs van fossiele brandstoffen. Met de invoer van een waterpompnorm kunnen we de technologie veel aantrekkelijker maken. Daarbij streven we er naar de verhouding van de elektriciteitsprijs versus de

² Advies (A)2424 van 30 juni 2022 over de maatregelen om het concurrentievermogen van de ondernemingen en de koopkracht van de huishoudelijke afnemers veilig te stellen, [CREG Advies Energieneorm 2022 A2424NL.pdf, pagina 11](#); Rapport van het Rekenhof van juni 2022, "Accijnzen op energieproducten", p.18; Europese Commissie, Taxation in support of green transition: an overview and assessment of existing tax practices to reduce greenhouse gas emissions, november 2020, p. 69-82

prijs van fossiele brandstoffen te monitoren en in te grijpen indien blijkt dat prijsevoluties nefast zijn voor de investeerders in warmtepompen. **N naast het creëren van een gunstig investeringsklimaat voor warmtepompen zou ook de isolatie van gebouwen moeten worden ondersteund om ten volle te kunnen genieten van de doeltreffendheid van de investering in dit verwarmingssysteem. Verder zijn ook een correct ontwerp, dimensionering en regeling van de warmtepomp en van het warmteafgiftesysteem bepalend voor de uiteindelijke energetische performantie van de warmtepompinstallatie in de praktijk. Tenslotte is het op systeemniveau belangrijk dat warmtepompen slim gestuurd kunnen worden, bijvoorbeeld op basis van dynamische prijssignalen. Op die manier kunnen ze helpen om de integratie van hernieuwbare energieën in het energiesysteem te bevorderen en dus de transitie naar een koolstofvrije energievoorziening versnellen.**

Met dit wetsvoorstel beogen wij dat middels een jaarlijkse studie van de energieregulator CREG en de regionale regulatoren, de verhouding zoals hierboven gedeut, wordt bestudeerd. Indien blijkt dat het investerings- of belastingklimaat voor warmtepompen volgens die studie nefast is, kunnen voorstellen worden geformuleerd om de overheid te laten ingrijpen. Tot slot zal de introductie van deze norm, de gebruikers maar ook de (toekomstige) investeerders duidelijk maken dat de overheid deze technologie ernstig neemt en het belangrijk vindt om die op alle mogelijke manieren te ondersteunen door de structurele onderbouw van deze norm.

2.4. WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Artikel 2

~~In van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wordt het opschrift van hoofdstuk Vbis vervangen als volgt: "Hoofdstuk Vbis. De energie- en warmtepompnorm".~~

Toelichting CREG bij artikel 2:

(Zie ook toelichting CREG bij Titel wetsvoorstel, pagina 4).

De titel van hoofdstuk Vbis dient volgens de CREG enkel te verwijzen naar de energienorm. Het is in het kader van deze energienorm dat de specifieke problematiek van de warmtepompen zal worden onderzocht. Het opnemen van de analyse van de warmtepompen in de huidige energienorm maakt immers een coherentie van de te nemen maatregelen mogelijk.

Artikel 3

In hoofdstuk Vbis van dezelfde wet wordt een artikel 22ter ingevoegd, luidende:

""Art. 22ter. § 1. Elk jaar, uiterlijk op 15 mei, publiceert de commissie een **studie analyse** over de verhouding tussen de kostprijs voor de verwarming met warmtepompen en de kostprijs voor de verwarming met fossiele verwarmingsbronnen, met name aardgas, huisbrandolie, propaan in bulk en steenkool, **... als onderdeel van de studie voor de energienorm zoals vervat in artikel 22, bis § 1 van deze wet.** De commissie voert deze opdracht, indien mogelijk, uit in samenwerking met de gewestelijke energieregulators.

~~§ 2. Op advies van de commissie bepaalt de Koning, bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de categorieën van verbruikers, wat betreft het type van economische activiteit en de~~

~~hoeveelheid verbruik, en de types warmtepompen gebruikt voor de verwarming van gebouwen en van sanitair warm water die zullen worden gebruikt voor het opmaken van de in § 1 bedoelde studie.~~

§ 3. Onverminderd haar bevoegdheden bedoeld in artikel 12 en uiterlijk op 1 juli van hetzelfde jaar, en na het inwinnen van een advies van de Adviesraad Gas en Elektriciteit en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, geeft de Commissie een advies aan de minister met aanbevelingen voor maatregelen ter vrijwaring van de rendabiliteit van ~~de verschillende types~~ duurzame technologieën, met inbegrip van warmtepompen, waarbij die aanbevelingen slaan op de kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur energiefactuur, waaronder deze die onder de federale energiebevoegdheid vallen.

Toelichting CREG bij artikel 3:

(Zie ook toelichting CREG bij Titel/Samenvatting wetsvoorstel, pagina's 5-6).

De eerste paragraaf van artikel 22ter moet worden aangepast. De CREG stelt immers voor om een analyse over de warmtepompen te integreren in de jaarlijkse studie over de energienorm. De energienorm laat toe om de situatie van de elektriciteits- en gasmarkt te kennen en in die context de problematiek rond de technologie van de verwarming met een warmtepomp in vergelijking met de andere gebruikte verwarmingssystemen in België te analyseren. Bovendien maakt de integratie van de warmtepompnorm in de energienorm een coherentie van de maatregelen bij het voorstel van de te nemen initiatieven aan de regering mogelijk.

De tweede paragraaf moet volgens de CREG worden geschrapt als gevolg van de opname van de problematiek van warmtepompen in de energienorm. Het is niet meer nuttig om de profielen te bepalen op de manier waarop ze reeds vooraf in de energienorm werden bepaald. De CREG zal uitgaan van deze profielen en ze verfijnen in functie van de specifieke kenmerken van warmtepompen. Bovendien maakt het feit dat ze niet worden bepaald bij koninklijk besluit het eveneens mogelijk de gebruiksprofielen aan te passen in functie van de evolutie van de technologie.

De laatste paragraaf dient ook aangepast te worden. Ten eerste kan de CREG de rendabiliteit van één specifieke technologie niet vrijwaren maar wel de rendabiliteit van duurzamere verwarmingsmiddelen, waaronder die van warmtepompen, bevorderen. Ten tweede zouden de maatregelen, naar analogie met de studie over de energienorm en om de beoogde doelstellingen te realiseren, de impact op de energiefactuur van een huishouden in het algemeen en niet enkel op de elektriciteitsfactuur moeten analyseren, noch uitsluitend de kostencomponenten die onder de federale energiebevoegdheid vallen.

///

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Andreas TIREZ
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité

Niet-vertrouwelijk

9/9